

MÉTODO MONTESSORI

INTRODUCCIÓN.

Bases

BIOGRAFÍA: vida e obra de María Montessori.

INFLUENCIAS.

PEDAGOXÍA MONTESSORI.

Principios básicos.

- Educación individualizada
- A mente absorbente.
- Liberdade e autodisciplina. "Axúdame a facelo sen a túa axuda"

Períodos sensibles.

Comparación do método Montessori co tradicional.

ETAPAS DE DESENVOLVEMENTO COGNITIVO.

- 1.ª etapa: 0-6 anos. A mente absorbente (0-3 anos) e a mente consciente (3-6)
- 2.ª etapa: 6-12. Adquisición da cultura.
- 3.ª etapa: 12-18. Adquisición de independencia.

AULA MONTESSORI:

Ambiente.

Xantar.

Rol da mestra/mestre.

Presentación dos materiais.

Niveis de aprendizaxe.

Áreas de traballo:

- Vida práctica.
- Educación sensorial.
- Matemáticas.
- Lingüística.
- Educación cósmica.

BIBLIOGRAFÍA.

INTRODUCCIÓN.

"O neno, co seu enorme potencial físico e intelectual, é un milagre fronte a nós. Este feito debe ser transmitido a todos os pais, educadores e persoas interesadas en nenos, porque a educación desde o comezo da vida podería cambiar verdadeiramente o presente e futuro da sociedade. Temos que ter claro, eso si, que o desenvolvemento do potencial humano non está determinado por nós. Só podemos servir ao desenvolvemento do neno, pois este realízase nun espazo no que hai leis que rexen o funcionamento de cada ser humano e cada desenvolvemento ten que estar en harmonía con todo o mundo que nos/nos rodea e con todo o universo." María Montessori.

A metodoloxía Montessori comezou en Italia e é tanto un método como unha filosofía da educación. Foi desenvolvida pola Doutora María Montessori a partir das súas experiencias con nenos en risco social.

Baseou as súas ideas no respecto cara aos nenos e na súa impresionante capacidade para aprender. Considerábaos a esperanza da humanidade, polo que dándolles a oportunidade de utilizar a liberdade a partir dos primeiros anos de desenvolvemento, o neno chegaría a ser un adulto con capacidade para facer fronte aos problemas da vida. O material didáctico que deseñou é de especial axuda no período de formación preescolar.

Bases

- Respetto á autonomía do alumno e á iniciativa persoal.
- Autodisciplina do alumno.
- Exercicio constante de exploración e procura de coñecementos.
- Adquisición básica das grandes aprendizaxes e coñecementos.

A idea de Montessori é que ao neno hai que transmitirle o sentimento de ser capaz de actuar sen depender constantemente do adulto, para que co tempo aprenda a pensar e actuar en por si.

BIOGRAFÍA

María Montessori (1870-1952). Coñecida como a primeira médica italiana. Naceu na rexión de Chiaravalle, o 31 de agosto de 1870. Estudou Medicina na Universidade de Roma tras loitar contra os prexuízos de finais do século XIX cara ás mulleres e contra a oposición do seu pai para facerse médico, xa que a única carreira aberta ás mulleres de entón era a de docente.

Empezou traballando como axudante no Hospital de Santo Giovanni, tratando con mulleres e nenos. Máis tarde, en 1897, fíxose axudante voluntaria na clínica psiquiátrica da Universidade de Roma, onde se atopou cos chamados "nenos idiotas".

Estes eran colocados en manicomios entre os tolos ao ser incapaces de funcionar na escola e coas súas familias.

Interesada na reforma social e en pediatría sensibilizouse especialmente coas condicións en que se atopaban estes nenos, encerrados e sen ningún tipo de estimulación sensorial máis que as migallas que se lles caían cando comían.

Estaba convencida de que esta falta de estimulación era a causa do seu comportamento; así pois empezou a traballar con eles, proporcionándolles obxectos para manipular coas súas mans, a vía a través da cual podemos coñecer o mundo que nos rodea. María Montessori consideraba **a man como o instrumento do ollo**. Lles ofreceu materiais de madeira, creados por ela mesma e aos poucos, os nenos empezaron a responder os seus esforzos.

Algúns dos nenos aos que ensinou, etiquetados como "ineducables", aprenderon a ler e escribir, e mesmo se presentaron aos exames oficiais de ensino primario aprobando con notas máis altas que os chamados nenos "normais".

Dun desafortunado romance con Giuseppe Montesano, psiquiatra, profesor seu e compañeiro de traballo, naceu o seu fillo Mario. A profunda desilusión que lle causou o abandono do médico, levou a María Montessori a afiliarse ao movemento feminista, do que foi representante a nivel nacional e internacional, e representou a Italia nos Congresos de Berlín (1896) e de Londres (1899).

Máis adiante comezou a estudar pedagogía, psicoloxía experimental e antropoloxía. Ditou varias conferencias sobre como ensinar aos menores con enfermidades mentais.

Ata o ano de 1900 foi directora da Escola Ortofrénica, para despois pasar a impartir a cátedra de antropoloxía pedagóxica na Universidade de Roma, posto que ocupou ata 1907. Posteriormente foi convidada a organizar institucións educativas para nenos por todo Roma.

O tradicional *Método Montessori* foi posto en práctica na primeira ***Casa dei Bambini***, situada no barrio Santo Lorenzo e inaugurada en 1907.

Para 1911, Montessori abandonou a consultoría médica e dedicouse de cheo á pedagogía. Despois, en 1913 e 1915 visitou os Estados Unidos, xerando un profundo interese polo seu traballo. En 1917, foi convidada polo goberno español para inaugurar un instituto de investigación no país.

Posteriormente, en 1919, viaxou a Londres e impartiu cursos sobre aprendizaxe a varios profesores. Tres anos máis tarde foi comisionada polo goberno italiano para inspeccionar todas as escolas do país.

Cando Mussolini chegou ao poder, Montessori declarou en público que os fascistas tiñan a intención de formar á mocidade de acordo coas súas moldes brutais, converténdoo en pequenos soldados.

Exiliouse a Barcelona. Para entón, o seu método pedagóxico xa era coñecido en varios países.

Cando a Guerra Civil chegou a España, a pedagoga italiana foi rescatada por un cruceiro británico en 1936. Dous anos despois inaugurou en Holanda o *Training Centre* e en 1939 ofreceu varios cursos na India.

Máis tarde volve a Inglaterra reavivando o interese polo movemento. En 1947, fundou en Londres o *Centro Montessori* e foi nomeada para recibir o Premio Nobel en 1949, 1950 e 1951.

Tras catorce anos de exilio, regresou a Italia en 1951 para reorganizar as escolas e impartir cátedra na Universidade de Roma. Morreu un ano despois, o 6 de maio de 1952, en Noordwijk, Holanda.

Influencias.

Buscando información sobre o tratamento dos nenos deficientes mentais, atopouse coas obras de dous famosos doutores franceses: Jean Itard e Edouard Seguin. Itard realizou un estudo notable sobre os sordomudos, pero é máis coñecido por intento de educar e socializar ao neno salvaxe de Aveyron. O seu enfoque concreto consistiu en estimular sistematicamente a mente do neno a través dos sentidos.

Seguin foi alumno de Itard e fundou posteriormente a súa propia escola en París.

Trazaba unha secuencia de exercicios musculares para provocar un cambio na conduta e así educar ao neno por un método que el describía como psicolóxico.

Grazas ás súas obras, María Montessori adoptou as ideas principais de "educación dos sentidos" e "educación do movemento" e adaptounas ao seu propio método.

Orientou os seus intereses cara ao estudo da educación e leu todas as obras principais que puido atopar sobre a teoría da educación, escritas nos douscentos anos anteriores. Sintetizou algunhas das ideas e intuicións de pensadores e reformadores da educación, como Rousseau, Pestalozzi e Froebel.

PEDAGOXÍA MONTESSORI.

Principios básicos.

"Os mozos deben ser tratados e respectados como individuos e debe prestarse suficiente atención ás súas necesidades. En isto consiste a función do mestre e en guialos na súa natural propensión ao coñecemento."

- **Educación individualizada.**

Cada neno é diferente na súa capacidade cognitiva, os seus intereses e a súa forma de traballar e aprender. A escola debe brindarlle ao neno a oportunidade de desenvolverse ao seu propio ritmo, nun ambiente de cooperación e respecto. A competencia ha de ser consigo mesmo, non cos demais.

María Montessori opinaba que para que un individuo puidese desenvolver conciencia social, primeiro debía desenvolver as capacidades de autoconocimiento, autocontrol e autodisciplina.

Cada intelixencia evoluciona de distinta maneira e de acordo cun ritmo particular, polo que as etapas do desenvolvemento non se desenvolven ao mesmo tempo en todos os nenos dunha mesma idade. No sistema educativo Montessori as leccións,

principalmente individuais pero tamén as colectivas, son voluntarias, breves, simples e adaptables en cada caso.

Desta maneira converte o principio da individualidade do ensino nun dos fundamentos da súa pedagogía.

- **A mente absorbente.**

Montessori observou unha sensibilidade especial do neno para observar e absorber todo canto lle rodea no seu ambiente inmediato e denominouna "a mente absorbente". Esta é a capacidade única de cada neno de tomar o seu ambiente e aprender como adaptarse a el.

Durante os seus primeiros anos, as sensibilidades do neno conducen a unha vinculación innata co ambiente.

Polo que a capacidade do neno de adaptarse en por si á contorna con éxito depende das impresións dese momento; se son sas e positivas, adaptarase dunha maneira sa e positiva.

- **Liberdade e autodisciplina.** "Axúdame a facelo sen a túa axuda"

Cando a aula ofrece un ambiente ben estruturado, estimula ao alumno para traballar e a gozar co seu traballo, facilita a concentración individual e crea un clima social harmonioso. O respecto a este ambiente require regras claras e límites ben definidos que todos os nenos deben coñecer e respectar.

Períodos sensibles.

Montessori deuse conta de que os nenos parecen pasar por fases nas que repiten unha actividade unha e outra vez, sen ningunha razón aparente. Vense totalmente absorptos polo que están a facer e, durante esa época, é a única cousa na que están interesados. Con iso mostra a súa predisposición para desenvolver novos coñecementos e habilidades. Necesita exploralo todo, pois é así como aprende. Unha vez que adquiriu o suficiente coñecemento do mundo, pasa a fase e desaparece ese desexo incontrolable; pero se se poñen moitas restricións ao neno e obstaculízanse os seus instintos naturais pode ter unha perrencha para demostrarche que ten unha necesidade de aprender insatisfeita.

- **Sensibilidade á orde.**

Aparece no primeiro ano, mesmo no primeiro mes, e continúa ata os dous anos. Os bebés loitan por clasificar e categorizar todas as súas experiencias e lles é máis fácil facelo se hai unha orde na súa vida.

- **Sensibilidade á linguaxe.**

Capacidade que desenvolve desde que nace. Cara aos seis anos, case sen ningún ensino directo, adquiriu un amplo vocabulario, patróns básicos das frases, as inflexións e o acento da linguaxe. María Montessori cría especialmente importante que os adultos conversen cos nenos durante este período, dándolles todo tipo de oportunidades de aprender novas palabras.

- **Sensibilidade a camiñar.**

Nesta etapa os nenos camiñan polo mero pracer de facelo. No seu libro "Neno. O segredo da infancia" dá exemplos de nenos de dous e tres anos que camiñan quilómetros, roben e baixan escaleiras co único propósito de perfeccionar os seus movementos. Hai unha gran diferenza entre ir pasear cun neno e levar a un neno para pasear.

- **Sensibilidade aos aspectos sociais da vida.**

Entre os dous anos e medio e os tres anos xorde espontaneamente a necesidade de relacionarse cos seus iguais para satisfacer os seus impulsos internos, segundo Montessori.

- **Sensibilidade aos pequenos obxectos.**

Ao redor de ano senten atraídos por pequenos obxectos como pedras, insectos, herbas... O impulso para prestar atención ao detalle forma parte do seu esforzo por construír unha comprensión do mundo.

- **Sensibilidade a aprender a través dos sentidos.**

Desde o nacemento están activos os sentidos da vista e o oído. A medida que se desenvolve o movemento desempeña o seu papel o sentido do tacto, seguido do gusto. Ela recomendaba levar ao bebé sempre preto do adulto para que poida ver e oír todo o que sucede ao seu redor.

Comparación do método Montessori co tradicional.

Os nenos Montessori son usualmente adaptables. Aprenderon a traballar independentemente ou en grupos. Debido a que desde unha curta idade se lles motivou a tomar decisións, poden resolver problemas, escoller alternativas apropiadas e manexar ben o seu tempo con maior fluidez. Eles foron incentivados a intercambiar ideas e a discutir os seus traballos libremente con outros. As súas boas destrezas comunicativas suavizan o camiño en ambientes novos.

Investigacións mostraron que as mellores predicións do éxito futuro danse cando se ten un sentido positivo da autoestima.

O programa Montessori, baseado na propia dirección e actividades non competitivas, axuda ao neno ao desenvolvemento da propia imaxe e á confianza para enfrontar retos e cambios con optimismo.

Estas son algunhas das características propias de cada método:

Montessori	Tradicional
Énfase en: estruturas cognoscitivas e desenvolvemento social.	Énfase en: coñecemento memorizado e desenvolvemento social.
A mestra desempeña un papel sen obstáculos na actividade do salón. O alumno é un participante activo no proceso	A mestra desempeña un papel dominante e activo na actividade do salón. O alumno é un participante pasivo no proceso ensino

ensino aprendizaxe.

O ambiente e o método Montessori alentan a autodisciplina interna.

O ensino individualizado e en grupo adaptación a cada estilo de aprendizaxe segundo o alumno.

Grupos con distintas idades.

Os nenos son motivados a ensinar, colaborar e axudarse mutuamente.

O neno escolle o seu propio traballo de acordo ao seu interese e habilidade.

O neno formula os seus propios conceptos do material autodidacta.

O neno traballa polo tempo que queira nos proxectos ou materiais escollidos.

O neno marca o seu propio paso ou velocidade para aprender .

O neno descobre os seus propios erros a través da retroalimentación do material.

A aprendizaxe é reforzado internamente a través da repetición dunha actividade e internamente o neno recibe o sentimento do éxito.

Material multi-sensorial para a exploración física.

Programa organizado para aprendizaxe do coidado propio e do ambiente (limpar zapatos, fregar, etc.).

O neno pode traballar onde sinta comfortable, onde se mova libremente e fale de segredo sen molestar aos compañeiros. O traballo en grupos é voluntario.

Organizar o programa para os pais, entender a filosofía Montessori e participar no proceso de aprendizaxe.

aprendizaxe.

A mestra actúa cunha forza principal da disciplina externa.

O ensino en grupo é de acordo ao estilo de ensino para adultos.

Grupos da mesma idade.

O ensino faia a mestra e a colaboración non se lle motiva.

A estrutura curricular para o neno está feita con pouco enfoque cara ao interese do neno.

O neno é guiado cara aos conceptos pola mestra.

Ao neno dáselle un tempo específico, limitando o seu traballo.

Tempo de aprendizaxe marcado polo grupo ou pola profesora.

Se o traballo é corrixido, os erros son usualmente sinalados pola profesora.

A aprendizaxe é reforzado externamente pola aprendizaxe de memoria, repetición e recompensa ou o desalento.

Poucos materiais para o desenvolvemento sensorial e a concreta manipulación.

Menos énfase sobre as instrucións do coidado propio e o mantemento da aula.

Ao neno usualmente asígnanselle as súas propias cadeiras estimulando que senten quietos e oían, durante as sesións en grupos.

Os pais voluntarios envólvense soamente para recadar diñeiro ou fondos. Non participan os pais no entendemento do proceso de aprendizaxe.

ETAPAS DO DESENVOLVEMENTO.

Primeira etapa: desde o nacemento ata os 6 anos.

É o período máis importante. De 0 a 3 anos o neno ten o que denominou a mente absorbente, aprende por impresións que absorbe da contorna sen ser consciente do proceso. Mentres que de 3 a 6 anos o neno desenvolve unha mente consciente, aínda que aínda absorbe información da contorna, agora desenvolveu unha memoria e unha vontade. Adquire tamén a linguaxe dunha forma rápida.

Segunda etapa: desde os 6 aos 12 anos.

Montessori denominou este período como o da adquisición da cultura.

Terceira etapa: dos 12 anos aos 18.

Período de adquisición da independencia. Montessori cría que durante este tempo teñen lugar tantos cambios que o neno necesita tanto coidado e atención como cando ten menos de 6 anos.

O programa para os adolescentes está centrado na participación activa na sociedade. A esta idade é importante que o adolescente tome real consciencia do seu sitio no mundo. Nesta etapa toda a aprendizaxe baséase a través dun proxecto común como traballar nunha granxa ou unha empresa pequena, dándolle desta maneira a oportunidade de explorar e entender como a sociedade funciona e ter en conta o valor real do diñeiro.

AULA MONTESSORI

Ambiente

Montessori afirmaba que para os nenos un ambiente hostil constituía unha barreira para o cultivo das súas habilidades e o desenvolvemento das súas capacidades. O mundo á medida dos adultos era un obstáculo, polo que había que adaptalo e reformularlo para os menores.

Así, os mobles foron transformados en forma, tamaño e peso, de acordo coas medidas de quen faría uso deles. Os espazos foron redeseñados para un aproveitamento máis racional, funcional e libre: ventás ata o piso, estantes á altura conveniente, ferramentas en miniatura e pequenos sanitarios pasaron a ser parte do ámbito cotián. Desta forma os nenos lograban concentrarse no seu traballo, respectarse entre si e coidar por si sós os materiais didácticos.

As aulas dispóñense de esquerda a dereita xa que é a forma natural da nosa escritura; empezan polo máis básico, a vida práctica e a sensorial, e continúa coas matemáticas, a lingua e a educación cósmica. O mobiliario consiste en andeis brancos onde se colocan os distintos materiais de abaixo cara arriba segundo o grao de complexidade.

O cristal é o outro material empregado, xunto coa madeira, nesta pedagogía. Para destacar a súa fragilidade e a necesidade de coidado no seu uso, é habitual colocar plantas ou flores entre eles pois a sensibilización que lle produce ao neno tirar un ser vivo ao chan non é a mesma que tirar un obxecto e isto permítelle concienciarse de

que todo merece un coidado. É na vida práctica onde se require un especial coidado pola abundancia de materiais de cristal.

A orde tamén chega aos materiais plásticos. Todos os lapis, ceras e rotuladores organízanse en botes por cores da cor correspondente.

As lousas con papel continuo son moi útiles para, ao finalizar o día, a semana, ou o mes, ver que é o que se traballou.

O papel continuo tamén se utiliza como mural ao longo da parede a modo de calendario, no que cada día sinálanse as cousas importantes. Tamén se indican os diferentes meses do ano e as respectivas estacións, para adquirir un maior coñecemento e control sobre o espazo-tempo.

Rol da mestra/mestre

No método Montessori é o neno o que descobre e aprende, e non o mestre o que insignia. A participación do alumno é activa e o mestre actúa como un guía da aprendizaxe.

"Na aula os materiais dispóñense ordenados ao alcance dos nenos, evitando así a confusión e facilitando a concentración, o interese e creando o sentido da orde no neno" (María Montessori, *O segredo da infancia*)

A mestra debe transmitir un forte desexo de aprender con respecto. As súas palabras deben ser precisas, a súa entoación correcta e sen palabras innecesarias. Consideraba moi importante o tipo de comunicación, recorrendo en moitas ocasións á linguaxe escrita.

Non é necesario premiar aos nenos, pois se lles ha de ensinar que o premio é a aprendizaxe en si mesma.

A través da observación, a mestra pode atender as necesidades de cada neno respectando o ritmo persoal de desenvolvemento.

Nunca levantará a voz, pois desconcentraría a actividade dos nenos. O repouso do neno tamén é importante. Un neno que observa o traballo dos seus compañeiros é un neno que aprende.

Tampouco sinalará os seus erros, pois son eles mesmos os que se dan conta sen lles deixamos o tempo suficiente. É a través da repetición e do control de erros que se poderá corrixir sen danar o seu sentimento de autoestima.

Presentación dos materiais.

É importante que a mestra acabe a demostración do material que presenta sen interrupción. Isto refírese a todo o proceso, desde que o colle do andel ata que o devolve ao seu sitio.

Os materiais preséntanse con dozura, palabras precisas e moi lentamente para que o neno fixe a súa concentración e entender todo o proceso con igual importancia.

O inicio de todos os exercicios consiste na colocación do tapete, xeralmente de cor escura para resaltar o material de traballo. O tapete ten tamén como función a protección do material, xa que é de madeira, e facilitar a concentración e a orde. Se o material componse de varias pezas, o neno irá a por o seu tapete e irá achegando ao mesmo as pezas dunha nunha.

Os tres niveis de aprendizaxe

Para ensinar novos conceptos séguense os diferentes niveis:

1. Nomear. "*Este é a cor azul*"
2. Recoñecer. "*Dáme a cor azul*"
3. Pronunciar da palabra. "*Cal é o azul?*"

No caso de que o neno non comprenda, tentarase ao día seguinte ou cando volva mostrar interese polo devandito material.

Áreas de traballo

• Vida práctica.

Todos os exercicios da vida práctica realízanse sobre bandexa, preferiblemente dunha soa cor para favorecer a concentración.

Con ela o neno aprende a controlar **os seus propios movementos**, a coordinar todo o seu corpo, a focalizar a súa atención e, a través da repetición, perfecciona o modo de manipular os obxectos dunha forma cada vez máis precisa. Exercicios: traspasar obxectos dun recipiente a outro, trasladar cadeiras ou caixas, abrir e pechar portas, abrir e pechar botellas...

Aprender a coidar **de si mesmo** daralle unha maior independencia e ao mesmo tempo, desenvolverá a súa autoestima. Por exemplo: soarse os mocos, lavarse as mans, ir ao baño...

O **coidado cara á súa contorna** implicará responsabilidades. Abrochar e desabrochar botóns/ cremalleiras, limpar os pratos, baleirar o lixo, regar as plantas, alimentar aos animais...

Respecto á socialización, o neno ha de aprender as **normas sociais** para poder interactuar en sociedade dunha forma respectuosa: saber preguntar por algo, esperar a súa quenda, chamar a unha porta...

- * Pinzas (suaves).
- * Xogos de auga: traspaso dun bol a outro. Empezar con culler, gotero ou similar.
- * Trapos, escobas, cubos, xabón e demais utensilios de limpeza.

- * Recipientes con garavanzos, contas... Concentración, coordinación oculomanual, orde, forza nos dedos. Os máis pequenos empezan utilizando os seus dedos para traspasar os garavanzos; máis tarde, a culler e despois coa pinza.
- * Cubetas de xeo ou pastilleros con esponxas. A partir de 1 ano e medio.
- * Abrir e pechar diferentes frascos, botes, botellas...
- * Da pinza á ventosa. Principio das matemáticas: cheo, baleiro, falta un... A partir de 2 anos.
- * Petiscos e gomas. Coordinación oculo- manual, creatividade, formas xeométricas, ampliar vocabulario sobre as formas realizadas... A partir de 2 anos.
- * Rallador de queixo.
- * Bastidores con botóns, belcros, cremalleiras, corchetes, lazos...

Sensorial.

- * Danza do ovo. Motricidade fina e capacidade de reacción. Tender Faba.
- * A torre rosas. Conceptos grande- pequeno; creatividade; matemáticas; equilibrio; concentración; orientación espacial; precisión... jaiaeducativos.com
- * Escaleira marrón. Conceptos groso- delgado.
- * Cilindros con botón. Memoria curta; sentido estereognóstico; concentración; preparación para a escritura; coordinación e orde. A partir de 1 ano.
- * Cilindros (sen botón) Orde; sentido estereognóstico e creatividade. 2 anos.
- * Listóns longos/vermellos. Conceptos longo- curto, alto- baixo; psicomotricidade; xogo simbólico; preparación para as matemáticas (secuencias, números...); comparativos e superlativos. 2 anos e medio.
- * Bolsa misteriosa. Con formas xeométricas, obxectos familiares
- * Triángulos construtivos. Orde; psicoaritmética; psicogeometría; superficies e diámetros; Pitágoras... A partir de 3 anos.
- * Gabinete de formas xeométricas. Xeometría; creatividade.
- * Figuras/ Bloques. Sentido estereognóstico; creatividade; xeometría; orientación espacial. Facer rodar sobre bandexa de fariña, area...
- * Descomposición de figuras xeométricas.
- * Caixa de teas. *Retales de diferentes texturas.
- * Táboas térmicas: ladrillo, mármore, pedra, madeira, vidro, metal... Unir coa parella. De 1 a 5 anos.
- * Táboas/ Pousavaso de lixa. Áspero-suave
- * Táboas báricas. Unir con parella de igual peso.
- * Táboas de cor. Seguir os tres períodos de aprendizaxe: nomear cor (este é o azul); recoñecemento (dáme o azul); pronuncia da palabra (cal é este?). A continuación buscar un obxecto azul. A pinza, concentración.
- * Caixa de matices para emparellar.
- * Botellas de degustación.

- * Cilindros/botellas de cheiros.
- * Cilindros de presión.
- * Cilindros de son.
- * Campás Montessori.

• Matemáticas.

As matemáticas realízanse sobre tapete verde.

- * Listóns vermellos e azuis. Coller polos extremos, agás se os nenos son moi pequenos. Sempre do máis grande ao máis pequeno.
- * Números de lixa/ veludo (táboas). Variacións para aprender os números: xogar debuxando cos pés, facendo as formas co corpo, pintando sobre o bafo... Tamén se poden combinar os listóns coas táboas
- * Caixa dos fusos. Caixóns compartimentados e numerados de 0 a 9. Comprensión do cero. (Xogo dos cero bicos) Atar cada conxunto de fusos cunha goma ou similar.
- * Números.
- * Colgadoiro de perlas.
- * Táboas de Seguin. Comprender o concepto das decenas (11 non son dúas uns, senón unha decena máis un)
- * Perlas para as unidades.
- * Perlas para as decenas. Comprensión da decena como unidade.
- * Perlas para as centenas.
- * Cadea do 100. Comprensión da centena. Ensinar 10 decenas e comparar coa centena como unidade. (10 centenas= 1000 perlas= 1 cubo- concepción das tres dimensións)
- * Cadea do 1000.
- * Cubo de 1000 perlas.
- * Petiscos para entender a raíz cadrada, "raíz de cadrado" Explicar coas raíces dunha árbore (a base da árbore).
- * Cubo do binomio. O control de erro é a tapa.
- * Cubo do trinomio.
- * Xogo do banco.
- * Serpe. Necesítanse as frechas para calcular.
- * Perlas brancas e negras. Para restar
- * Listóns pequenos. Sumar e restar.
- * Táboa de sumas/ Táboa de restas.
- * Taboleiro de multiplicar.
- * Taboleiro de dividir.
- * Táboas de unidades, decenas, centenas e milleiros. Pódense combinar coas táboas de Seguin á hora de operar.

- * Stamp Game. (Fichas: unidades, decenas, *centenas, milleiros) Suma e resta; levadas.

• Lingua.

Utilízase un tapete ou trapo de cor branca para resaltar o azul e o vermello das letras.

- * Letras de lixa. Ensínanse de tres en tres, 2 consonantes e unha vogal (o máis diferentes posible). Primeiro as de son longo para aprender a pronuncia. Ao día seguinte ensinaríanse dúas novas e unha do día anterior. Se non o comprende, recoller o material e volver tentalo noutro momento. Variacións para aprender as letras: co corpo, debuxando sobre area, con auga, nas costas...
- * Letras con endidura.
- * Abecedario movable. Vogais azuis e consonantes vermellas.
- * Tarxeta con debuxo ao que se asocia a palabra por letras individuais.
- * Caixa de mistos con debuxo e letras dentro.
- * Tapas de toallíñas (palabra fóra, debuxo dentro).
- * Rodas de palabras e debuxos con pinzas (control de erro por detrás)
- * Caixóns ou caixas con bonecos e palabras para asociar.
- * Caixas con caixóns (debuxo, palabra enteira, letras individuais)
- * Sobres de palabras. No cara do sobre hai debuxos e dentro do sobre están as palabras para asociar aos debuxos.
- * Caixas de cores. Diferenciación de fonemas: verde (v, b/ c, s/ h / ch), rosa (fácil), azul (máis complicado: cu, qu / gue, gu...)
- * Quebracabezas frases. Con debuxo, exemplo: V A C A .Separado en catro partes, arriba unha letra e abaixo unha parte do debuxo; números en cada parte da vaca)
- * Tarxetas palabras curtas.
- * Tarxetas adejtivos.
- * Tarxetas. Arriba un debuxo, debaixo a sílaba pola que empeza, despois varias palabras que empecen igual. Aprender palabras homónimas.
- * Tarxetas para fonética.
- * Tarxetas para os fonemas.
- * Tiras con debuxo e frases curtas, sen maiúsculas nin verbo. Máis adiante introdúcese o verbo mantendo o debuxo e ao final quítase a imaxe.
- * Caixiña dos segredos.
- * Tapete branco. Cósense dúas liñas vermellas entre as que irán as letras; así aprenden unha boa caligrafía. Os espazos entre palabras márcanse poñendo a man. Logo poden copiar no seu caderno o que escribiron co abecedario movable sobre a tea.

- * Persoal de lectura. Cartolina plastificada cun buraco rectangular para facilitar a fluidez na lectura.
- * Insercións de metal. O obxectivo principal é desenvolver a motricidade fina. Sobre papel píntase un círculo de cor amarela co resaque (de dereita a esquerda); co persoal píntase un coa cor azul: cambia de cor e ven que é o mesmo trazar o círculo co resaque que co persoal. Logo píntano en vermello sen axuda de persoal. Despois poden enchelo, os máis pequenos adoitan pintalo á italiana (recheo); a forma irlandesa é a raias (conceptos dentro-fóra, principio-fin); a americana consiste en enchelo pintando raias que van e volven, o que favorece a escritura das minúsculas.
- * Caixas de gramática. Para infantil. Caixas separadas por verbos (acción), adxectivos, substantivos... Para primaria faise a través de símbolos porque cada figura xeométrica corresponde a unha función das palabras. O verbo é unha esfera porque representa movemento, acción; os substantivos e adxectivos son pirámides de diferente altura...
- * Símbolos gramática.
- * Xogo Cadáver esquisito.

• Educación Cósmica.

A educación cósmica é un dos eixos da pedagogía Montessori, xa que ofrece ao neno unha visión interrelacionada das diferentes áreas de coñecemento.

A través da educación cósmica, o neno consegue comprender como todos os seres, vivos e inertes, seguen as leis naturais e, ademais de cumprir coa súa tarefa, benefician a outros, creando un equilibrio natural, unha cadea onde todo relaciónase e fai posible o avance.

A educación cósmica axuda ao neno para entender a misión da humanidade, en xeral, e de cada individuo, en particular, dentro dese contexto de equilibrio.

Como xorde o concepto de educación cósmica?

"Hai un plan ao que todo o universo está suxeito, todas as cousas, animadas e inanimadas están subordinadas a ese plan. Tamén hai patróns para cada especie de cousas vivas e non vivas, estes patróns coinciden co plan universal." Maria Montessori. Uns cuantos anos despois do éxito obtido nas primeiras Casas de Nenos, para idades comprendidas entre os 3 e 6 anos, a Dra. Montessori empezou a desenvolver materiais e presentacións para a etapa de primaria.

Con todo, non foi ata 1935 que expuxo por primeira vez o concepto de Educación Cósmica. E máis adiante, durante a súa estancia na India, onde se atopaba baixo arresto domiciliario na Segunda Guerra Mundial, a Dra. Montessori profundou na práctica desta idea.

Segundo explica Mario Montessori, fillo da pedagoga, o termo educación cósmica ten a súa orixe nos antigos gregos, quen reflexionaba sobre a visión do universo e a presenza da orde para manter o seu equilibrio.

En que consiste? E a que idade incorpórase?

A educación cósmica está deseñada para nenos e nenas entre 6 e 12 anos, etapa que en Montessori coñécese como Taller II.

Nela, abórdanse temas de Historia, Bioloxía e Xeografía, á vez que se ofrecen nocións de Física e Química, como base dos proxectos interdisciplinarios.

Tamén se cultiva a admiración e o respecto polo planeta e polos seus habitantes.

Beneficios da educación cósmica

O propósito da educación cósmica é que, acompañados polo adulto, os nenos e nenas sexan capaces de:

- • Tomar consciencia da súa individualidade como parte do todo, ao responder cuestións como: quen son?, de onde veño?, onde vou?, por que estou aquí?, como empezou a vida?
- • Relacionar e profundar en diferentes áreas do coñecemento a partir dunha idea xeral.
- • Comprender a importancia das leis na orde natural e social.
- • Poñer en práctica o traballo colaborativo.
- • Desenvolver a imaxinación partindo de experiencias reais e/o de relatos cargados de metáforas e misterio. A Dra. Montessori compara a mente do neno da primaria, cun campo fértil onde deben sementarse tantas sementes de cultura como sexa posible.
- • Cultivar a admiración e a gratitude cara ao traballo dos demais, porque facilita a propia existencia.

Así, os nenos crecen nun clima de respecto e pertenza, onde se aproveitan as potencialidades individuais e identifícanse as áreas de oportunidade, coa intención de mellorar.

Ao apreciar as diferenzas tamén desenvolven tolerancia e empatía, polo que a Educación Cósmica promove tanto a cultura ecolóxica como a cultura da paz.

No seu libro Educación e paz, a Dra. Montessori escribiu: "Hai que preparar aos homes para o mundo novo que xa se constrúe espontaneamente como un fenómeno da evolución e facelos conscientes da nova vida que se prepara para que colaboren con ela." Maria Montessori

Historia, Bioloxía e Xeografía desde a perspectiva Montessori

En Montessori, estas áreas de coñecemento ofrécense ao neno de maneira interrelacionada, a través do que, como xa vimos, chamamos Educación Cósmica.

En Cósmica búscase espertar a imaxinación dos nenos e nenas, a través de relatos cargados de metáforas que explican a orixe do universo, a historia da humanidade, a nosa anatomía ou botánica, entre moitos outros. Tamén se realizan experimentos e demostracións prácticas, para facilitar o entendemento das leis da natureza.

BIBLIOGRAFÍA.

∞ Libros

- “Como obter o mellor dos teus fillos” Tim Seldin. -“Enséname a facelo sen a túa axuda” Simpática Pitamic.
- “A mente absorbente da neno” María Montessori
- “Educar para un novo mundo” María Montessori
- “A educación das potencialidades humanas” María Montessori
- “Formación do home” María Montessori
- “Ideas xerais do método” Anxo Gómez Moreno
- “Xogar e aprender. O método Montessori” Lesley Britton.

∞ Ligazóns de interese

<http://educar.org/articulos/metodomontessori.asp> Comparacións método Montessori co tradicional.
<http://www.slideshare.net/guest8d0f78c/maria-montessori-ever> (presentación)
[http://www.monografias.com/trabajos12/pedidact/pedidact.shtml\(comparación](http://www.monografias.com/trabajos12/pedidact/pedidact.shtml(comparación) Froebel (dons, fundador Kinder Garden), Pestalozzi, Rousseau.
http://www.uhu.es/cine.educacion/figuraspedagogia/0_montessori.htm páxina sobre María Montessori
<http://www.nienhuis.com/>
<http://montessorihoy.blogspot.com/search?q=4+estacións> 4estaciones e conto.